

Nijkerk *Natuurlijk*

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk Nummer 1 - 2026

Winter

BESTUUR

Voorzitter	Rien Loman	06-25 08 18 05 voorzitterivnnijkerk@gmail.com
Secretaris	Hans Dekker	06-52 32 73 70 secretarisivnnijkerk@gmail.com
Penningmeester	Ellie Kroon	06-13 07 63 39 penningmeester@ivn-nijkerk.nl
Algemeen bestuurslid (gidsen/excursies en PR)	Marieke van den Heuvel	06-14 03 50 67 infoivnnijkerk@gmail.com
Algemeen bestuurslid	Yvonne Stokman	06-20 99 02 09 infoivnnijkerk@gmail.com
Vertrouwens ContactPersoon (VCP)	Ben Hiemstra	06-42 21 95 86 vcp@ivn-nijkerk.nl

COLOFON

Nijkerk Natuurlijk is een uitgave van IVN-afdeling Nijkerk. Kopij en reacties kunt u uiterlijk tot **15 februari 2026** sturen naar Arjan Kalee, nn@ivn-nijkerk.nl (tekst zo mogelijk in Word aanleveren en **afbeeldingen los** bijleveren als JPG of TIFF).

Redactie:

Arjan Kalee (coördinator)
Hans Dekker

Lay-out en productie:

Renea Grafisch, Nijkerk

Bezorging:

Renée Broekhuis (coördinator),
Robin Nellestein, Marion Petrie,
Anita de Raad, Jaap Schaap,
Marinus van Tol, Wil van Winkoop,
Dinie Vos, Bernadette Post,
Akke Tolsma, Ans Vermeulen,
Hildegard Steenbrink, Johan Nijzink,
Eghard Kouwenhoven, Marijke
Langhorst en Jan Hoonhoud

Foto op de voorkant:

Het winterkoninkje, van Jelle de Jong
Een toelichting bij deze foto vindt u op pagina 6.

Nijkerk *Natuurlijk*

Jaargang 49; 2026 nr. 1 (Winter)

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk.

De afdeling IVN Nijkerk is opgericht op 14 maart 1977.

Secretariaat: Tijgervlinder 36, 3863 GP Nijkerk,
secretarisivnnijkerk@gmail.com

Banknummer: NL32RABO0347864759 t.n.v. IVN Nijkerk

Ledenadministratie: Herman van Dasselaar, ledenadministrateur@ivn-nijkerk.nl

Lidmaatschap: lid € 25,00, donateur € 17,00, huisgenootlid € 12,50,
jeugd lid € 7,50 en cadeaulid € 25,00 per jaar

Website: www.ivn.nl/afdeling/nijkerk

INHOUDSOPGAVE

Van het bestuur	5
Het winterkoninkje - <i>bij de voorpagina</i>	6
Natuurbelevissen in de achtertuin	8
Niets te zien...?	10
Programma	18
Natuurlijk Proeven smaakte naar meer bij de Nijkerkse Fiets4daagse	21
Gallen	22
Werkdag op het Vogeleiland	24
Slichtenhorst seizoenenwandeling	25
Controle van de uilenkasten	26
Algemene Ledenvergadering IVN Nijkerk	28
Rabo ClubSupport - Dank voor uw stem	28
Nieuwjaarsborrel	29
Hulp gezocht voor de nieuwe jeugdnatuurclub van IVN Nijkerk	30
Oranje boomal	31
Verslag van de vroege herfstwandeling in het Hoevelakense Bos	33
Werkgroepen	35

IVN is een landelijke organisatie die mensen lokaal bij de natuur betreft. Meer dan 20.000 ervaren vrijwilligers organiseren jaarlijks met veel passie en kennis talloze excursies, cursussen, wandelingen en tentoonstellingen. Zo komen veel mensen in contact met de natuur. En dat is nodig, want IVN is ervan overtuigd dat kennis van natuur, milieu en landschap de betrokkenheid vergroot. Door uw lidmaatschap ondersteunt u IVN Nijkerk.

MOS bv

verenigingsmanagement,
secretariaat, financiële
administratie,
communicatie en advies

www.mos-net.nl

MOS Select bv

werving en selectie,
detachering,
uitzenden

www.mosselekt.nl

MOS Events bv

evenementen,
congressen, workshops

www.mosevents.nl

Postbus 1058 - 3860 BB Nijkerk - Tel: 033 - 247 34 00
E: mos@mos-net.nl - W: www.mos-net.nl

Sanitair
Alle merken kranen
Onderdelen voor kranen
Gashaarden
Elektra
PVC afvoer
Badkameraccessoires
Dakbedekkingsmaterialen

Ohmstraat 1, 3861 NB Nijkerk
(033) 245 24 72

Voor bedrijven en particulieren
Openingsrijden en overige
informatie vindt u op:
www.van-dasselaar.nl

In het bestuur ben ik al een aantal jaren de penningmeester en vanuit die hoek belicht ik deze keer de bestuurlijke taak. Het is bijna niet voor te stellen hoe IVN Nijkerk met zo weinig inkomsten zoveel kan doen. Daar zou menig instantie een voorbeeld aan kunnen nemen. *Ieder draagt haar of zijn steentje bij.*

De **actieve** leden houden de werkgroepen draaiende, zonder er ook maar iets voor betaald te krijgen. Zij beleven plezier aan hun werkzaamheden in en voor de natuur. De 'N' voor Natuureducatie in IVN speelt daarbij een grote rol. In de vorm van natuurexcursies wordt de mensen verteld wat het belang van de natuur om ons heen is. En onze scholenwerkgroep verzorgt op enthousiaste wijze natuurlessen op de basisscholen. De kleine vergoeding die ze daarvoor ontvangen gaat naar de algemene pot.

Ook onze **niet-actieve** leden, donateurs en andere gulle gevers zijn onmisbaar, want dankzij hun giften kunnen we elk jaar verder gaan zonder rood te staan. Dank daarvoor. Bestelt u weleens wat bij de IVN-winkel? Vergeet dan niet de code 'IVN-LID-1202' te gebruiken voor de 10% korting.

Boekhoudkundige achtergrond ontbreekt bij mij. Gelukkig helpen anderen mee. Na vele jaren penningmeester te zijn geweest zou het fijn zijn om het over te kunnen dragen. Heeft u belangstelling, laat het ons weten. En zo zijn er nog meer kleine en grote klussen waarbij we uw hulp kunnen gebruiken, informeer gerust.

Genoeg over de financiën. Lid van IVN Nijkerk zijn is, net zoals de voorzitter in een vorige uitgave al aangaf 'energie krijgen uit de natuur' en dat geldt ook voor mij. De verwondering over alles wat groeit en bloeit. En dat houdt maar niet op, merkte ik opnieuw bij de werkgroep Natuurlijk Proeven. Daar is het niet alleen gezellig, maar leer ik de natuur ook meer waarderen. Mijn gehate zevenblad (een notoire woekeraar) blijkt opeens boordevol vitamines te zitten en prima eetbaar te zijn!

Helaas moet ik melden dat Arjan van Slooten na lang beraad heeft besloten te stoppen als bestuurslid van IVN Nijkerk. Gelukkig blijft hij wel voor de 'operationele' activiteiten behouden. Wij zijn hem dankbaar voor al het bestuurswerk dat hij gedaan heeft en zullen hierbij tijdens de komende algemene ledenvergadering zeker stilstaan.

Rest mij nog om jullie uit te nodigen op onze nieuwjaarsreceptie op zaterdagmiddag 10 januari. Meer informatie verderop in dit blad.

*Namens het bestuur van IVN Nijkerk,
Ellie Kroon, penningmeester*

Wie kent dit kleine vogeltje niet, met z'n staartje omhoog en z'n luide, heldere zang. Maar koning van de winter is hij zeker niet. De 15 °C juli-isotherm is de grens, koudere gebieden in juli worden vermeden. Hij is in Nederland een standvogel, je kan ze hier het hele jaar door tegenkomen. Maar in het hoge noorden zal je het winterkoninkje niet aantreffen. Alhoewel het wel bekend is, dat ze vanuit Scandinavië zuidwaarts doortrekken wanneer het te koud wordt. Maar de Nederlandse winterkoning doet dat niet. En dat is ook niet nodig, de winters zijn hier immers steeds zachter geworden.

Karl Koch noemde het vogeltje *Troglodytes parvulus* (Latijn voor: kleine holbewoner). Een passende naam daar het vogeltje kleine bolvormige nestjes bouwt met een kleine opening aan de zijkant. Omdat er meerdere soorten winterkoningen zijn is de naamgeving van Linnaeus '*Troglodytes troglodytes*' in gebruik onder biologen.

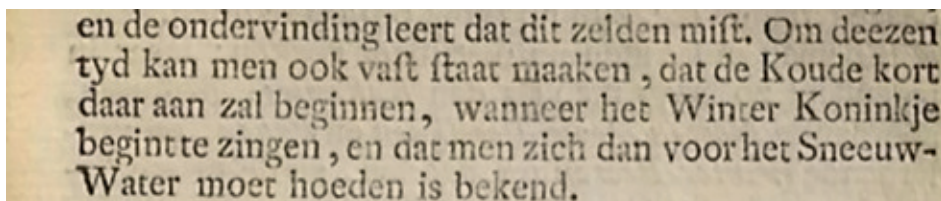
Uiteraard zijn er ook historische volksnamen in omloop: volgens een kaart uit 1938 werd het vogeltje in Friesland 'doempje' genoemd en in Zuid-Holland 'klein jantje'. In de Gelderse Vallei was de naam 'tuunkruper' in gebruik, want eten zoekt ie vooral laag bij de grond.

Etymologie

Een oud Nederlands (Gronings) volksverhaal uit 1894 vertelt over de tijd dat de dieren nog konden spreken, of liever gezegd, de mensen konden de taal der dieren nog verstaan (lees: begrijpen). Het verhaal gaat ongeveer zo: De vogels waren ontevreden dat zij geen koning hadden en de viervoetige dieren wel. Tijdens een vergadering werd besloten dat de vogel die het hoogste kon vliegen de koning der vogels zou worden. Gedurende de vliegwedstrijd omhoog haalde de arend alle andere vogels in en triomfantelijk riep hij zichzelf uit tot koning van de vogels met de woorden 'Hier ben ik'. Maar toen klonk er een klein stemmetje vanuit zijn verenvacht 'En hier ben ik'. Het was het winterkoninkje dat zich stiekem op de rug van de arend naar boven had laten vliegen en daarom als hoogste was geëindigd. Maar, alle vogels waren boos op hem, niemand wilde zo'n nietig diertje als koning erkennen. Het winterkoninkje vluchtte een holletje van een boom in en de uil zou de toegang bewaken zodat het vogeltje niet kon ontsnappen. Maar de uil viel in slaap en het winterkoninkje ontsnapte luid fluitend 'Koning ben ikkik-kik-kik-kik'.

Maar nog verder terug blijkt de naam ook al in gebruik te zijn. In 'De ervarene en verstandige Hollandsche Huyshoudster' uit 1735 leest men op blz. 123: "Om deezen tyd kan men ook vast staat maaken, dat de Koude kort daar aan

zal beginnen, wanneer het Winter Koninkje begint te zingen...". Oftewel het winterkoninkje kondigt de winter aan. De 'vogelkoning' vertelling lijkt dus eerder op een verhaal die rondom de al bekende naam is geschreven. Een andere eenvoudige verklaring luidt dat het winterkoninkje zijn naam dankt aan zijn parmantige verschijning. Hoe het ook zij, vast staat dat er meerdere (volks) namen in omloop waren en dat de naam winterkoning is overgebleven. De historie rondom deze naam verrijkt het alleen maar.

en de ondervinding leert dat dit zelden mist. Om deezen tyd kan men ook vast staet maaken, dat de Koude kort daar aan zal beginnen, wanneer het Winter Koninkje begint te zingen, en dat men zich dan voor het Sneeuw-Water moet hoeden is bekend.

Nageslacht

De winterkoning kan twee legsels per jaar hebben, van half april t/m juli, die bestaan uit 5-7 eieren. De broedduur is 2 weken. Het mannetje maakt meerdere nesten, het vrouwtje kiest daar het beste nest uit om in te broeden. Maar, als het vrouwtje eenmaal op de eieren zit, lokt het mannetje een ander vrouwtje in één van zijn andere nesten. Een slimme methode om nog meer nageslacht te krijgen. Soms volgt zelfs een derde nest. De jongen blijven 15-19 dagen op het nest en worden na het uitvliegen nog tot 18 dagen gevoerd door beide ouders. Voor het polygame mannetje is het een drukke periode omdat het de zorg heeft voor meerdere nestjes en hun jongen. Na het uitvliegen van alle jongen begint hij weer opnieuw, met andere vrouwtjes.

Leefgebied en voedsel

De winterkoning komt in ons hele land voor. Er moet wel voldoende dekking zijn om een nest te bouwen. In bosrijke streken en duingebieden met veel struiken, maar ook in woonwijken met veel bomen komt de soort veel voor. Als er voldoende groen aanwezig is, kan je hem zelfs tegenkomen in het centrum van grote steden. Hun voedsel zoeken ze in en nabij struikgewas, meestal op of laag boven de grond. Ze eten vooral kleine insecten en spinnetjes, maar ook kleine larven en zaadjes. Met hun kleine scherpe snavel peuten ze ook allerlei kleine insecten uit kleine spleetjes en schors.

Arjan Kalee

NATUURBELEVENISSEN IN DE ACHTERTUIN

Ondergetekende van dit artikel leek het leuk om te starten met een nieuwe rubriek 'Natuurbelevissen in de achtertuin'. In deze rubriek kan iedereen die wat opmerkelijks of bijzonders heeft meegemaakt in de achtertuin of woonwijk dit delen. Spreekt het u aan, klim dan in de pen of kruip achter het scherm en deel het met de redactie. En heeft u vragen over wat u ziet, vermeld ze in het artikel, misschien weten wij er antwoord op.

Johan Nijzink deelt als eerste zijn tuinervaring.

Het was een zonnige zondagmiddag. Ik zat heerlijk in mijn achtertuin. Ik had net wat vogelzaad op de grond en in het vogelhuisje gestrooid en de vetbollensilo bijgevuld. Een goed lezer denkt 'het is toch nog geen winter'. Inderdaad. Nu voer ik het hele jaar door de vogels in mijn achtertuin. Dit wordt altijd weer rijkelijk beloond met veel vogelbezoek.

Dit geldt zeker voor de mussen. Deze zijn altijd in groten getale in mijn tuin aanwezig. In de stoel gezeten zag ik al heel snel een tortelduif afvliegen op het vogelzaad. Met de karakteristieke pikbeweging werd het ene zaadje na het andere verorberd. In een korte tijd had de duif al een heel handje opgegeten. Een bezoek van 'grote broer' de houtduif kon niet lang uitblijven. De houtduif toonde het hetzelfde pikgedrag.

Ineens kwam er een koolmees aangevlogen. Deze pikte heel schichtig een zaadje weg uit het vogelhuisje, - mezen komen liever niet op de grond -, en vloog naar de boom van de buren. Toen zag ik iets merkwaardigs. De koolmees bracht het zaadje naar haar klauwtje en al druk timmerend met de

snavel werd het zaad in kleine stukjes gehakt. Ik dacht waarom kan de ene vogel het zo wegpikken, terwijl de ander er heel veel moeite voor moet doen. Natuurlijk is mij bekend dat er insect- en zaadetende vogels zijn. Nu blijkt dit dus niet zo strikt te zijn. 'Mijn' koolmees at ook zaad.

Wat maakt het nu dat een vogel als de duif het zaad ogenschijnlijk zo weg slikt? Wat heeft een duif wel wat de koolmees niet heeft? Als de duif een zaadkorrel oppikt komt het in de keelholte. Hier wordt gelijk speeksel aan het zaad toegevoegd en via de slokdarm komt het vervolgens in de krop. In de krop wordt het zaad een tijdje geweekt in allerlei biologische sappen. De krop is een

verwijding van de slokdarm en dient als een soort voorraadzakje. Is deze goed gevuld, dan zie je dat de duif een 'dikke nek' heeft. Het geweekte zaad komt via de kliermaag in de spiermaag terecht. Hier wordt het zaad vermalen tot een dunne brij. Vervolgens komt de brij in de dunne darm. Helemaal aan het eind van de dunne darm worden de voedingsstoffen via zogenoemde darmvlokken opgenomen in het bloed.

Hoe zit het nu bij de mees? Wat blijkt, onze mees heeft hetzelfde verteringsproces als de duif. Ook een mees heeft een spiermaag. Een mees moet ook de harde chitineschildjes van insecten kunnen verteren. Toch is het verteringsstelsel van de mees minder sterk ontwikkeld. Een mees is ook veel kleiner dan een duif. De mees weet van nature dat een zaadje in stukjes moet worden gehakt. De sappen in de krop- en kliermaag hebben dan eerder grip op het zaad. Dit verkort het verteringsproces. Terwijl de duif het zaad zo wegslikt en de mees heel veel moeite doet, genoten beide vogels heerlijk van het gestrooide zaad.

Johan Nijzink

**Leen boeken/tijdschriften over tuinieren
bij de Bibliotheek! www.bibliotheeknijkerk.nl**

NIETS TE ZIEN...?

We hebben een klein tuintje met tegels..., en een paar insectenhotelletjes, dat wel. Daar heb ik best al wel wat schik van gehad. Verschillende metselbijtjes, zoals de rosse, de gehoornde en een passerende muurrouwzwever weten ze doorgaans goed te vinden, maar de derde week van september sloeg echt alles!

Gracieus

Daar zat me daar ineens een gracieuze verschijning! Zwart, hoog op roodoranje poten, snel gemeten tegen de vier centimeter lang en daar achteraan nog een soort van antenne aan het gat van om en nabij de drie. Nooit gezien en geen idee... dus als een haas naar binnen om 't mobiel en sluipend op de schreden teruggekeerd.

't Beestje was namelijk best wat ongedurig en kansen moet je krijgen, maar ook pakken. Daar zat het horizontaal, daarna verticaal om even later juist weer andersom, met het kopje naar beneden te poseren en als stunt daarna horizontaal met het buikje in de lucht. Wie had er ook alweer een vlooientheater? Deze artiest zou zalen kunnen vullen.

Trillende, eveneens ongedurig bewegende voelsprieten en daar zette het insect zich in de hoepelstand om even later alweer de rug te rechten. Dus zó rekt en strekt een lang insect de ledematen!

Intussen snel aan Obsidentify geofferd en hoera : een houtsluipwesp! Met trillende 'antennes' speurde zij, want dat bleek ze dus te zijn, naar de larfjes van mijn bijtjes. Eerst viel me het niet eens op, maar toen zag ik tussendoor de

poten nog een heel dun zwart naaldje dat in een metselgangetje stak. Dát kwam dus uit dat achtereind, de schede zagezgd. Wat een reukzin, wat een precisie, wat een acrobatiek en wat een power!
Wat een vernuftig schepseltje!

Hoe doen ze het?

Elke vogeltje zingt zoals het gebekt is, en geldt zo iets misschien ook niet de vogeltrek? Al filosoferend kom je namelijk tot een heel lijstje mogelijke factoren die de trekstrategie per soort bepalen, zoals: lichaamsbouw, gewicht, thermiek, zicht, geluid, geur, temperatuur, licht, duisternis, windkracht, leeftijd, hoogte, zon en sterren, voedsel, mist, magnetisme, predatie, vertrekpunt, eindbestemming of een combinatie van het één en ander en... ervaring!

Trouwens, hoe herpakt zo'n snavelaar dan weer de koers als zij er uit waait? Het feit dat nog niet alles hiervan bekend is, maakt dat het juist niet interessant?

Zo heb je hoog- en laagvliegers. De ene soort kiest de thermiek als vervoermiddel en 'schommelt' tussen 1000 en 2000 meter hoogte. De grote karekiet gaat echter voor de 5-6 kilometergrens, bang voor predatie? Want tja, met hoeveel familieleden zitten ze hier eigenlijk nog...

De poelsnip trekt pas écht door, 7000 kilometer in één ruk, maar jojoot dan weer wat de vlieghoogte betreft. Ze produceert namelijk te veel warmte ten gevolge van haar vlieginspanning in combinatie met de zonnestraling (die niet de lucht, maar wel de vogel zelf verwarmt), dus stijgt ze overdag tot 6 à 8,5

kilometer hoogte omdat het daar min twintig is! De nacht is koeler, dus daalt ze enkele kilometers lager in de maneschijn en trekt gewoon weer lekker door. Een hoogvlieger! Omdat foerageren gewoon niet aan de orde is. 'Onze' grutto tikt volgens Teunis Piersma trouwens ook de zesduizend aan.

Eén laagvlieger triggert mij elk jaar toch opnieuw. Momenteel, en niet zomaar slechts een maandje, laat ze ook tijdens de avondwandeling op bescheiden wijze van zich horen. Steevast komen de contactroepjes of beter gezegd, 'sjierpt' hét contactroepje op geringe hoogte over, want het valt me op dat er geen directe reactie volgt. Het kan zomaar een halve minuut of langer duren, voordat je het volgend roepje registreert.

Wordt er slechts enkel met grote tussenpozen gecommuniceerd en is dit voldoende voor de hele groep? Zijn het enkel de twijfelaars die van zich laten horen? Is het een gevolg van tempodifferentiatie of onderlinge tussenafstand omdat de trek in het duister nu eenmaal een geringere vluchtdichtheid verdraagt? Of zijn het 'tussenstoppers' die hun vleugels nog even uitslaan? Mij is het een raadsel, maar dat laagvliegen begrijp ik dan wel. De koperwiek vliegt namelijk niet in één ruk door, maar foerageert en herstelt zo geregeld het energiepijl. Dan is telkens afdalen van 6000 meter toch te omslachtig. Trouwens, je ziet geen bes meer hangen op die hoogte, toch?

Maar dan wij: te voet (met of zonder zonnebril, lunchpakket, regenpak, sjaal en handschoenen) of toch 'het' vervoermiddel: fiets, boot, scooter, auto, trein of vliegtuig? Of toch gewoon op zwarte zaterdag, ondanks Google Maps? Dan beheersen onze gevederde vrienden de reiskunst toch wel beter. Wie heeft bijvoorbeeld niet eens met open mond een 'Sturnidaewolk' geobserveerd?

Natuur vertraagt

Maar, zie de wind waait door de bomen...

En elke herfst schenkt ons hetzelfde cadeau, en... het verveelt me nooit: de Meriansborstel! Geserveerd op een stoeptegels van het trottoir, onderaan een boom. Je hoeft slechts een buiging te maken om jezelf te verwonderen. Volgens ingewijden waaien ze er uit! Uit de boom zagezegd.

Als rups moet je natuurlijk dan wel alert blijven op deze optie om je vitale delen tijdig te beschermen en moet je zeker niet te hoog in de boom gaan zitten, zodat de volgende instar (red.: de fase tussen twee vervellingen) kans van slagen heeft. Persoonlijk heb ik nog nooit zo'n sliert naar beneden zien kletteren, maar dat is ook weer niet zo gek, daar sommige vlinderlarven van de familie Erebididae de aantrekkingskracht van de aardkloot niet kunnen weerstaan en alvast zelfstandig prefereren af te dalen. Zelf waai ik in ieder geval liever op een andere manier uit.

Natuur triggert! Daar hoeft je geen moeite voor te doen. Hoewel... mijn echtgenote er net iets anders in staat. Ze geniet gewoon. "Ik ga mee", is vaak de reactie op de vraag of zij zin heeft om samen zuurstof te gaan happen in het buitengebied. "Maar... dan gaan we wel écht wandelen!" De standaardvoorwaarde.

Begin november: zon en 16 graden Celsius!

We besluiten 'een torntje gemaal te pikken'. Bij het indraaien van de Zeedijk, vanaf de rotonde Berencamperweg, worden we verrast door een zwermpje

vogelaars. Zoiets ge-beurt! Een korte argumentatie is voldoende om haar die het stuur in handen heeft, te overtuigen dat stoppen de enige optie is. Uitstappen, zo beheerst mogelijk, en belangstellend informeren wat er te beleven valt. “Beflijster! Eénmaal per half uur.”

De één hanteert een thermosfles, een ander trekt het wikkel van een voedingsreep. Die hebben de tijd...! ‘n Korte aarzeling, terug naar de auto, verrekijker van de achterbank en... “Beflijster, eventjes!” en daar staat ze in de berm, alleen. Na tien minuten is het bingo: keurig in beeld, met ‘gepikte’ bes! Terug bij de auto, tactisch instappen: “‘t Duurde zeker wel lang...?” “Nee, lekker van het zonnetje genoten.” Tevreden zoemt het raampje aan de zonnkant weer zoetjesaan naar boven en grinnikend vervolgen we onze weg.

Bij het gemaal de trap op, de dijk af, maar... nu protesteert ze toch, dus wandelen we samen bovenlangs. Dat is goed te doen, als je maar schichtig om je heen blijft kijken.

Een half uurtje later rammelt m’n mobiel. Automatisch grijp ik naar m’n kijker en schat de afstand: vijfhonderd meter, het kantelpunt! “Met mij, ik loop alvast een stukje door hoor, doe maar rustig aan.” “Je bent in beeld”, antwoord ik van ‘onderaf’. Drie kwartier later treffen we elkaar alweer. “Je bent nog een heel eindje gekomen”, zegt ze verrast, als mijn kruin vanaf de andere zijde boven het talud herrijst. “Niets te zien!”, is m’n commentaar.

Zo lopen we de laatste anderhalve kilometer weer keuvelend samen op.

Waarom?

‘Geen oog gehad voor...’, is echter een betere analyse voor m’n natuur gerelateerde competenties. De vragen borrelen nu pas in het beneveld brein naar boven: Waar waren de reisgenoten van die beflijster? Wie zijn het eigenlijk: soortgenoten, koperwieken, kramsvogels? Hoelang duurt een gemiddelde rust- en foerageerpauze? Kent dit overjarige ventje z’n stekjes? Blijft hij hangen terwijl anderen al vertrekken? Is het juist geen ideaal vliegweert en dus een ‘verloren dag’, of is zekerheid hier troef en... is hebben hier hebben? Hij weet het!

En dan die bruine rupsen van de kleine beer daar op de dijk. Welke generatie? Hoe zit het met de cyclus van een eventuele derde, is dat ook: eitje, rupsje? Speelt een eventuele tweede bloei van verschillende waardplanten nog een rol? Nemen ze een laatste kans waar om wat op te vetten? Waarom trekken ze eigenlijk allemaal naar dezelfde kant van de dijk? Zien ze 'de bui soms nu al hangen' en zo ja, hoe weten ze dat die ene zijde in de luwte ligt? Of kruipen ze gewoon wat hoger en overwinteren ze ergens op de kruin, omdat het daarboven nu eenmaal minder vochtig is? Is temperatuur van invloed voor het startmoment van de zoektocht naar een overwinteringsplek? Doet het bestendig beheer van de dijk soms nog een duit in 't zakje? Stof voor borrelpraat.

Trouwens, waarom 'besluit' de één om als rups, de volgende als pop, een derde 'gewoon' als vlinder de winter in te gaan (zoals kleine vos, citroenvlinder, dagpauwoog en gehakkelde aurelia bijvoorbeeld die de winterslaap verkiezen) terwijl een vierde, zoals het zwartsprietdikkopje als ei in de bladschede van een grassoort overwintert? Maar, op die leeftijd heb je natuurlijk nog weinig te willen! Is elke soort in staat om als imago het metabolisme te reguleren en antivries aan te maken? Waarom besluit nummer vijf, die ene Atalanta, zoals gewoonlijk te vertrekken, omdat er nu eenmaal geen winterslaap inzit, terwijl nummer zes, die andere Atalanta, het waagt om stand-by te overwinteren? Is mate van beharing cruciaal voor zo'n rups? Hoewel, de Meriansborstel is toch zeker geen kalebassie en die 'kiest' juist voor de 'poppenkast'.
"Niets te zien!" Tja.

En dan die koereigers die half november aan beide zijden van de Berencamperweg tussen de schapen foerageren, wat gaaf en wat zijn die uiteindelijk van plan?

Dat *Lissotriton vulgaris* in de regio van Delta Schuitenbeek rond deze periode ook last van overwinteringsdrang heeft, is helaas te staven aan de hand van enkele geplette exemplaren, want je moet zoals gezegd, daar op die dijk, wel schichtig om je heen blijven kijken en... snel zijn, wat helaas voor de 'kws' temperatuur gerelateerd is.

Stilte?

De Stille Kern deed afgelopen week trouwens haar naam geen eer aan. Het wriemelde er van de sijsjes, staartmeesjes, puttertjes, koperwieken, en... goudhaantjes. Die laatste trof je dan weer in de kruin van een mispel, hoewel het duidelijk om het gekriebel bovenin te doen was en niet om de vrucht van *Mespilus germanica* zelf. Maar al met al was het een liefelijk gefluister. Ik houd wel van die verstilling.

Aan de overzijde van de plas bij het uitkijkpunt 'Circle of life' stond een jonge stier te loeien. Verrast hoe loeihard dat daar galmde, liep ik niets bevroedend verder, totdat een serieus antwoord ergens van achter mij om aandacht vroeg. Zo'n vijf minuten later naderde een gestaag gesnuif met vaste tred.

Na een eerste blik ben ik toen op m'n schreden teruggekeerd! Daar kwam me een stiertje aan! Duidelijk een slag groter dan die van de overzijde. Kalm snuivend, af en toe loeiend, ging deze mastodont richting nummer één. En daar verscheen warempel nummer drie op honderd meter aan 't elastiek. Die stopte bij een struikje, begon te snuiven en sloeg grommend en krabbend de hoorns erin. Die hoorns staan bij zo'n stier trouwens net weer even anders op de kop dan bij de koe, maar goed, zo ontstaan die stierenkuilen dus.

Vervolgens keerde hij zich naar de waterkant en gaf vocaal acte de présence, voordat ook hij, duidelijk met meer onderbreking, hetzelfde pad deels volgde, telkens snuivend, brommend harkend. De eerste behield echt zijn gestage tred totdat de afstand tussen hem en de jongere stier zichtbaar verminderd was, om dan nog eenmaal te laten horen wie hier over de meeste decibels beschikte. Langzaam repatrieerde de ander en verdween, net als ik, op beheerste wijze van de radar. Imponerend zo zelfbewust hier even paaltjes werden uitgezet. Ook ik werd op m'n plek gezet. Plek vier dus zagezegd!

En dan kom je notabene een bloeiende sleedoorn tegen in november. Nou ja, twee bloemetjes en wat knopjes op stand 'groen'. Maar toch... voor mij was het een verrassing, haast net zo mooi als die rode kardinaalsmuts langs het pad.

Even verderop trof ik een muizenhol, hoe vaak al niet gezien? Gewoon keurig rond, maar hoe doet ie het? En dat wel in klei! Blijft dat niet aan de pootjes plakken? Hoeveel meer krachtsinspanning kost dit ten opzichte van een soortgenoot die 't zachte Veluwzand bevolkt?

Duizend bladeren op een hoop, maar die van de plataan heb ik dus blijkbaar ook nooit goed bekeken, want opnieuw ben ik verrast. Wat een vreemde, holle voet aan 't steeltje... Dus googlen maar weer!

Gert Wouters

Programma IVN Nijkerk

tot en met 1^e kwartaal 2026

Datum	Activiteit	Tijd	Locatie	Coördinator
Za 6 december	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Za 6 december	Landschapsbeheer	09.00	Vogeleiland Arkervaart	Herman van Deelen
Za 13 december	Hoogstambrigade	09.00	Nog te bepalen	Rien Loman
Zo 14 december	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 20 december	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Za 20 december	Landschapsbeheer	09.00	Wilgen knotten Amersfoortseweg N'veen	Herman van Deelen
Zo 28 december	Doorstapwandeling	10.00-12.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 3 januari	Landschapsbeheer	09.00	Vogeleiland Arkervaart	Sandra Plette
Za 3 januari	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Za 10 januari	Nieuwjaarsreceptie	14.00-17.00	De Spochthoorn	Ellie Kroon
Za 17 januari	Landschapsbeheer	09.00-12.30	De Bunt, Slichtenhorst	Sandra Plette
Za 17 januari	Hoogstambrigade	09.00	Nog te bepalen	Rien Loman
Za 17 januari	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Zo 18 januari	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 22 januari	Vogel excursie Arkenheer	14.00	Vanaf station Nijkerk	Wim Meijer
Zo 25 januari	Doorstapwandeling	10.00-12.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 31 januari	Landschapsbeheer	09.00-12.30	De Bunt, Slichtenhorst	Sandra Plette
Za 7 februari	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Zo 9 februari	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger

Za 14 februari	Landschapsbeheer	09.00-12.30	Wilgen en elzen knotten Keienweg 5	Sandra Plette
Za 14 februari	Hoogstambrigade	09.00	Nog te bepalen	Rien Loman
Za 21 februari	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Zo 22 februari	Doorstapwandeling	10.00-12.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Wo 25 februari	Start Vogelcursus (i.s.m. VUN)	19.30	Corlaer College	Jelle de Jong/ Hans Dekker
Za 28 februari	Landschapsbeheer	09.00-12.30	Wilgen en elzen knotten Keienweg 5	Sandra Plette
Za 7 maart	Natuurlijk proeven	10.00	Nijkerkerveen	Elly Kuijt
Zo 9 maart	Fotowandeling	10.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Za 14 maart	Landschapsbeheer	09.00-12.30	Nog te bepalen	Sandra Plette
Za 21 maart	Vogelinventarisatie	09.00-10.00	Delta Schuitenbeek	Hanneke Bronkhorst
Zo 23 maart	Doorstapwandeling	10.00-12.00	Nog te bepalen	Petra Heidinger
Wo 25 maart	Jaarvergadering IVN Nijkerk	19.15: inloop 19.45: aancang	Bibliotheek Nijkerk	Hans Dekker
Za 28 maart	Vogelgeluiden	09.00	Hoewelakense bos	Bram van de Klundert
Za 28 maart	Lente-excursie	14.00	Oldenaller	Renée Broekhuis/ Lida Boomsma
Wo. 1 april	Plantenwerkgroep Avondwandeling	18.45	Broekermolenweg	Arjan Kalee
Wo. 8 april	Plantenwerkgroep Inventarisatie	19.00	Hogesteeg	Arjan Kalee
Do 9 april	Natuurlezing: Dierensporen	19.30-21.30	Bibliotheek Nijkerkerveen	Yvonne Stokman
Zo 12 april	Slichtenhorst seizoenenwandeling	13.00-15.00	Wijngaard Aan de Breede Beek	Arjan van Slooten/ Renée Broekhuis

Dikgedrukt staan de extern gerichte activiteiten.

Dit programma is onder voorbehoud. Zie ook de maandelijkse Nieuwsbrief en de website www.ivn.nl/afdeling/nijkerk (voor de interne activiteiten: zie de betrokken Werkgroepen, de externe activiteiten worden op de homepage bij de Activiteiten opgenomen).
Volg ook de plaatselijke bladen. Voor meer informatie: bel 06-52327370 of mail mn@ivn-nijkerk.nl

Heiweg 34
3794 MP De Glind
Tel: 06-23769164
www.gertdavelaar.nl
info@gertdavelaar.nl

Welkom bij Albert Heijn Nijkerk.

Openingstijden:

maandag t/m zaterdag 07.00 - 22.00 uur
zondag 08.00 - 22.00 uur

Dat is het *lekkere* van...
Albert Heijn Van den Tweel

Frieswijkstraat 72 - Nijkerk

Bulderweg 16
3862 PK Nijkerk
tel: 06-224 00 523
e-mail: info@bokkers-verhuur.nl

NATUURLIJK PROEVEN SMAAKTE NAAR MEER

BIJ DE NIJKERKSE FIETS4DAAGSE

De deelnemers aan de Nijkerkse Fiets4daagse kregen dit jaar niet alleen een stempel onderweg, maar ook een smakelijke verrassing. Bij één van de stempelposten stond de werkgroep “Natuurlijk Proeven” van IVN Nijkerk met zelfgemaakte lekkernijen uit de natuur.

Honderden enthousiaste fietsers stapten even af voor niet alleen een stempel, maar ook een lekker hapje.

De deelnemers konden proeven **van zelf gedroogde zoete appeltjes en zelfgemaakte kruidenboter** met ingrediënten uit de vrije natuur, geserveerd op een stukje Frans stokbrood - eenvoudig maar o zo lekker! Het bleek een schot in de roos. De stand van IVN Nijkerk trok veel belangstelling en riep nostalgie op hoe bijvoorbeeld vroeger gesnoept werd van de droge appeltjes op zolder en welke hete bliksem recept het lekkerste was. Een 95-jarige deelnemer (!) koppelde het aan zijn oorlogsherinneringen. “Dit smaakt naar meer”, riep een van de deelnemers, terwijl hij zijn fietshelm weer opzette.

We kijken terug op een geslaagde samenwerking tussen de Fiets4daagse en onze IVN-werkgroep Natuurlijk Proeven. En wie weet: volgend jaar weer, nieuwe verrassingen vragen om ontdekt te worden!

Ellie Kroon

GALLEN

Toen we half augustus een excursie voorbereidden op de Ermelosche heide, zagen we dat de zomereiken vol zaten met ananasgallen. Ik had ze al eens eerder gezien, maar nog nooit in zulke aantallen. Voor mij een reden om mij in de gallen te verdiepen, zodat ik die kennis kon gebruiken tijdens de excursie.

Een gal is een opvallende uitgroeiing van een plant die ontstaat onder invloed van een ander organisme. Meestal wordt die groei veroorzaakt door een chemische stof die vrijkomt als een insect een eitje legt of wanneer de larve zich ontwikkelt. Trouwens niet alleen insecten, maar ook bacteriën, schimmels en mijten kunnen gallen veroorzaken. In dit verhaal hebben we het alleen over de galwespen.

Elke galwespsoort kiest een eigen waardplant en vaak zelfs een vaste plek op die plant. In Nederland kennen we zo'n veertig soorten die op de zomereik leven. Galwespen zijn kleine vliesvleugelige insecten met een lange legboor waarmee ze eitjes in plantenweefsel leggen. Ze lijken niet op de wespen die we in de zomer rond ons eten zien: ze zijn maar één tot negen millimeter groot, maar hebben goed ontwikkelde vleugels. Elke soort herken je aan de vorm van de gal en aan de plaats waar de eitjes gelegd worden. Vandaar hun kleurrijke namen, zoals knikkeragalwesp, aardappelgalwesp en bramentakgalwesp. De ananasgalwesp, die verantwoordelijk is voor de ananasgal, komt algemeen voor.

Aardappelgal op de zomereik

De ananasgalwesp (*Andricus fecundator*) legt een eitje in de bladknop van een zomer- of winteraik. De schutbladen van de knop groeien dan uit tot een gal van twee tot drie centimeter, die lijkt op een dennenappel of kleine ananas. Die gal wordt ananasgal genoemd, al wordt ze soms ten onrechte ook eikenroosje genoemd. Die naam is eigenlijk weggelegd voor de gal van de *Diplolepis rosae*, die een gal op de rozen veroorzaakt; deze benaming voor de ananasgal komt uit de volksmond.

Vanaf eind augustus kunnen de gallen van de boom vallen, maar soms blijft de knop zitten tot hij in de herfst opengaat en de binnengal met de larve op de grond valt. Daar overwintert de larve in haar 'huisje'. In de lente (soms pas een of meer jaren later) komen hieruit alleen vrouwtjes tevoorschijn. Deze vormen de ongeslachtelijke of agame generatie. Zij leggen onbevuchte eitjes aan de basis van de mannelijke bloeiwijzen van de eik. Daar ontstaan veel kleinere galletjes van slechts enkele millimeters groot. Hieruit ontwikkelen zich dan zowel mannetjes als vrouwtjes: de geslachtelijke generatie. Na de paring leggen de vrouwtjes weer eitjes in de bladknoppen van de eik... en de cirkel is weer rond.

Tijdens de voorbereiding van een excursie op landgoed Slichtenhorst ontdekte ik ook lensgallen, veroorzaakt door de lensgalwesp (*Neuroterus quercus-baccarum*). Ook deze soort kent twee generaties per jaar: een geslachtelijke en een ongeslachtelijke. De geslachtelijke generatie ontstaat uit de karakteristieke lensgallen die in de zomer en herfst aan de onderzijde van eikenbladeren groeien. Deze gallen zijn platronde, geelgroene tot roodbruine bolletjes (de vorm van een contactlens) aan de onderzijde van zomereikbladeren. In elke gal zit één larve. De gallen vallen van de bladeren nog voordat die zelf vallen. Na de winter komen de volwassen wespen tevoorschijn en leggen eitjes op de mannelijke bloeiwijzen of jonge bladeren van de eik. Daaruit ontstaan de kleine, doorzichtige besgallen waaruit vervolgens de ongeslachtelijke vrouwtjes komen. Deze leggen weer eitjes die in de zomer de nieuwe generatie lensgallen vormen. Er blijken ook galwespen te zijn die zich alleen geslachtelijk voortplanten, maar bij de meeste galwespesoorten komen toch wel twee generaties voor zoals hiervoor beschreven. Er zijn ook galwespen die slechts één generatie per jaar hebben of geen waardwisseling vertonen. Wat een wondere wereld toch!

Lensgallen en rode opgekrulde plaatsjesgallen

Bronnen: Wikipedia, Gallenboek (W.M. Docters van Leeuwen), de wonderwereld van Insekten (Martin van der Donk en Teo van Gerwen)

Hans Dekker

WERKDAG OP HET VOGELEILAND

22 november 2025. Het was een koude zaterdagmorgen, met een zonnetje dat erg zijn best deed om door het wolkendek heen te breken. Zo begonnen we in het haventje bij de Arkervaartsluis. Met al het benodigde gereedschap en IVN'ers aan boord voeren we met de vlonder met buitenboordmotor naar het eiland.

Spullen uitladen en na de uitleg van Arjan en vooral Rien gingen we aan de slag met het wegzagen van de wilgen aan de westkant van het eiland. De echt dikke stammen laten we over aan Rien met zijn motorzaag, maar verder zaagden we alles tot ongeveer een armdikte door met de handzagen.

Na een paar uur tijd zie je dat je met elkaar toch heel wat zaagwerk voor elkaar krijgt en er mooie wilgenloze oevers gerealiseerd zijn. Gelukkig was er op het eiland door de gemeente een aantal paden door het riet gemaaid, waardoor we eenvoudig op onze werkplek kwamen en het gezaagde hout makkelijk konden afvoeren.

Door de verbossing van het eiland tegen te gaan en open plekken te creëren maak je verschillende biotopen, wat de biodiversiteit bevordert waardoor er meer soorten vogels en insecten hun plekje hier kunnen vinden.

Wat is het heerlijk om na een poosje werken samen een kop koffie of thee te kunnen drinken met daarbij een heerlijke traktatie van Rien, die sinds deze week gepensioneerd is. Heerlijk om met dit frisse weer zo samen aan de slag te kunnen gaan. Na een kwartier zagen merk je dat je lichaam helemaal op temperatuur is en je geen last meer van de kou hebt. De grote klus is 6 december vervolgd en voor 3 januari hebben we nog wat mensen nodig, want er moet nog veel omgezaagd worden.

Herman van Deelen

Je kan je bij mij aanmelden via hermanvandeelen@gmail.com

SLICHTENHORST SEIZOENENWANDELING

In 2026 gaan we de seizoenen op Landgoed Slichtenhorst beleven door vier keer dezelfde wandeling te lopen. Jaren geleden was dit een succes, vandaar de herhaling.

Data 2026: 12 april, 12 juli, 11 oktober en 13 december.

Dit is steeds de tweede zondag van de maand aan het begin van de middag en we kunnen afsluiten met een drankje bij wijngaard 'Aan de Breede Beek'. Begin maart verschijnt deze excursie op de website van IVN Nijkerk.

Renée Broekhuis

Foto's herfst en winter in Slichtenhorst: Els Horst en Arjan Kalee

CONTROLE VAN DE UILENKASTEN

De afgelopen weken hebben de leden van de uilengroep weer diverse steenuil- en kerkuilkasten gecontroleerd en schoongemaakt. Er hangen van onze werkgroep zo'n 150 kasten van douglas hout gemaakt ($\pm$ 50x kerkuil en 100x steenuil) aan de rand van en in het buitengebied van Nijkerk, Nijkerkerveen, Putten en Hoevelaken. Onderhoud en controle van zo'n grote hoeveelheid kasten is een tijdrovende, maar ook erg leuke klus. We doen dit met een groep van acht personen. Half april gaan we op pad en tellen de eieren en later in mei de jongen en geven dit door aan stichting STONE (Steenuilenoverleg Nederland) en SOVON (Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland), die de resultaten doorgeven aan Vogelbescherming Nederland.

Daarnaast plaatsen we op bepaalde plekken muizenruiters, dat zijn kleine hooibergjes op/in een driepoot van takken. Het hooi raakt de grond niet, anders gaat het rotten. Dit is een geweldige plek voor muizen, die de uilen vervolgens weer wegvangen.

Ook dit jaar zijn weer nieuwe kasten op diverse plekken opgehangen of kasten vernieuwd. Vaak is dit op verzoek van bewoners in het buitengebied of als compensatie voor nieuwbouw, waarbij ook gekeken wordt hoe kansrijk de plek is.

Voedsel is het belangrijkste wat de uil nodig heeft. De plek waar de kast hangt moet daarom een beetje rommelig zijn waar met name muizen het naar hun zin hebben. Want het is eten en gegeten worden.....

In het voorjaar worden de kasten gecontroleerd of er door de uil wordt gebroed, in zo'n 30% van de kasten vonden we dit jaar eieren of uilskuikens. In het najaar worden ze schoongemaakt zodat er weer een gespreid nestje is voor het volgende broedseizoen. Bij het optillen van het deksel blijven de jongen, of het steenuilvrouwtje als ze nog aan het broeden is, doodstil zitten. De kerkuil vliegt al weg voordat we naar het nest klimmen met een ladder. Deze verstoring heeft geen nadelige gevolgen, maar je moet het natuurlijk niet vaker doen dan nodig is.

Dit jaar hebben we weer kasten aangetroffen waar wat bijzonders mee aan de hand is. Soms is er last van marters (bij de steenuil), dit kan voorkomen worden door het plaatsen van een marterschotje in de kast. Het lukt echter niet altijd, dit najaar troffen we zelfs een hele hoop poepresten van een marter boven op de deksel van een kast aan. Deze kast is daardoor niet veilig voor een steenuiltje, hij werd dan ook niet gebruikt...

De kerkuil heeft met name last van duiven, zij gebruiken graag de kast om te broeden. Het kraken van een kast kan voorkomen worden door een sluisje (een pijp van 60x25x25 cm) voor de invliegopening te plaatsen waardoor de duif de takken niet in de kast kan krijgen... Ook dat lukt niet altijd, want er werd een kast aangetroffen waarin zowel duiveneieren als recente braakballen lagen.

Ook komen we vaak cocons tegen van bijen, wespen, vlinders en andere insecten.

Braakballen nemen we vaak mee en worden o.a. gebruikt op scholen voor het uitpluizen van de ballen. Je kan dan goed zien wat de uil gegeten heeft. Met de muizenbotjes kun je haast een heel skeletje maken.

Veel mensen die een kast hebben zijn inmiddels donateur van het IVN geworden! Prachtig dat we elkaar zo kunnen ondersteunen!

En, er zijn wat mutaties in onze groep, o.a. hebben we er nieuwe leden bij gekregen. Jonathan van Deelen heeft een erg leuke film gemaakt over het leven van een steenuil. Te vinden op YouTube onder de titel 'De kneuteruultjes'.

<https://www.youtube.com/watch?v=ZlihGbtAZxk>

*Arjan van Slooten
Namens de Werkgroep Uilen*

ALGEMENE LEDENVERGADERING IVN NIJKERK

Op **woensdag 25 maart** organiseert IVN Nijkerk haar algemene ledenvergadering. Alle leden en donateurs nodigen wij hiervoor van harte uit. We willen dan graag terugblikken op het wel en wee van de vereniging en ook vooruitkijken op de activiteiten die we met z'n allen in 2026 organiseren. Zet deze avond alvast in je agenda.

De avond wordt gehouden in de bibliotheek van Nijkerk, Frieswijkstraat 99 te Nijkerk. Inloop vanaf 19.15 uur, aanvang om 19.45 uur. Na het algemene deel wordt de avond met een leuke activiteit en een hapje en drankje afgesloten.

De jaarstukken voor deze vergadering worden begin maart gemaild. Voor vragen e.d. kan je mailen naar: secretaris@ivn-nijkerk.nl

*Met vriendelijke en groene groet,
Secretaris IVN Nijkerk
Hans Dekker*

RABO CLUBSUPPORT - DANK VOOR UW STEM

Elk jaar mag één van onze werkgroepen een speciale wens indienen bij de Rabobank. Landschapsbeheer heeft in het verleden een roeibootje gekregen voor werkzaamheden op het eiland in de Arkervaart. De scholenwerkgroep heeft leskisten gekocht en de promowerkgroep herkenbare IVN-shirts.

Arjan van Slooten en Jelle de Jong van de uilenwerkgroep

Dit jaar was de vogelwerkgroep aan de beurt, in het bijzonder de uilenwerkgroep. Zij hebben ruim € 500,- gekregen voor kasten, ladders en veiligheidsvesten. Hartelijk dank voor jullie waardevolle stem bij de Rabo ClubSupport actie!

Ellie Kroon

NIEUWJAARSBORREL

Het jaar is alweer bijna voorbij, hopelijk was het een jaar vol avonturen en leerzame momenten in de natuur en met de natuur.

Wij wensen al onze IVN-leden en donateurs fijne feestdagen en een veelbelovend 2026.

Om het nieuwe jaar gezamenlijk te beginnen nodigen we jullie uit voor een gezellige nieuwjaarsborrel. Voor nieuwe leden een leuke wijze om nader kennis te maken.

Wanneer zaterdag 10 januari 2026
Hoe laat 14.00-17.00 uur
Waar Kampeerboerderij 'De Spochthoorn'
Spochthoornseweg 4
3862 RP Nijkerk

Vooraf aanmelden per e-mail via penningmeester@ivn-nijkerk.nl wordt gewaardeerd, we kunnen dan beter inschatten hoeveel hapjes en drankjes we nodig hebben.

Sprookje in wintertijd: landschap bedekt met rijp (Beulekampersteeg)

Ellie Kroon

HULP GEZOCHT VOOR DE NIEUWE JEUGDNATUURCLUB VAN IVN NIJKERK

De scholenwerkgroep organiseert ieder jaar zo'n 50 gastlessen voor de basisscholen in de gemeente Nijkerk. Wat ons daarbij is opgevallen, is dat in de hogere groepen (9 t/m 12 jaar oud) altijd kinderen zijn met een meer dan gemiddelde interesse in de natuur. We zijn daarom begonnen met het opzetten van een jeugdnatuurclub. Dit wordt een club waar kinderen met een groene interesse dit kunnen uitbouwen door, als het even kan, lekker naar buiten te gaan en te ontdekken. Denk aan activiteiten zoals naar tuin- en watervogels kijken, waterbeestjes vangen, wilgen knotten, naar paddenstoelen speuren of uilenkasten helpen inspecteren. We plannen de activiteiten 1 of maximaal 2 keer per maand en ruim van tevoren. Tijdens de schoolvakanties en zon- en feestdagen is er geen club.

Om de jeugdnatuurclub mogelijk te maken, zijn we op zoek naar enthousiaste mensen die ons willen helpen. We zoeken een paar mensen die willen helpen bij het opzetten van de jeugdnatuurclub, het voorbereiden van de activiteiten en het bieden van een stuk vaste begeleiding.

Wil je geen vaste begeleider worden, maar vind je het wel leuk om af en toe te helpen met kleine hand- en spandiensten? We zijn ook op zoek naar mensen waar we in geval van nood een beroep op kunnen doen.

Ben jij geïnteresseerd en wil je meehelpen? Geef je dan op, dan maken we samen van de jeugdnatuurclub kinderen dé actieve IVN'ers van de toekomst. Opgeven graag per e-mail bij Yvonne Stokman: ystokman@gmail.com.

ORANJE BOOMALG

In de zomer vallen ze niet zo op maar in de late herfst, wanneer de meeste loofbomen bijna kaal zijn, kan je zomaar ineens een oranje gekleurde dode boom tegenkomen. Rechtopstaand of omgevallen. Dit is een boom bedekt met *Trentepohlia*, een algensoort uit het geslacht van draadvormige groenwieren die door de overdaad aan caroteen oranje zijn gekleurd. Soms kom je deze alg ook tegen op schors van nog levende bomen.

Het caroteen absorbeert zonne-energie en geeft dit door aan chlorofyl, een groengekleurd pigment die bij alle planten een centrale rol speelt in de fotosynthese (het proces waarbij water en koolstofdioxide omgezet worden in glucose en zuurstof). Caroteen fungeert hierbij ook als anti-oxidant, het vangt de agressieve vrije zuurstofradicalen af die gevormd worden bij de fotosynthese.

Volgens de meeste verhalen op internet is de oranje alg op de bomen de *Trentepohlia umbrina*, de Portugese alg. Deze alg is afkomstig uit Zuid-Europa en werd sinds het jaar 2000 steeds noordelijker gezien als gevolg van het warmer wordende klimaat. Het geslacht *Trentepohlia* telt zo'n 40 soorten en kom je tegen op bijna alle continenten, maar meestal in tropische en subtropische vochtige gebieden.

Het geslacht *Trentepohlia* werd voor het eerst beschreven door Linnaeus in 1759. Hij noemde het geslacht *Byssus* (fijne draden). Later deelde de botanist Von Martius het geslacht verder in en noemde het *Trentepohlia*, ter ere van Johann Friedrich Trentepohl (1748-1806), een Duitse geestelijke en tevens botanicus. Deze naamgeving is overgenomen door de nomenclatuur.

De dunne draderige structuren behoren tot de oranje boomalg, je ziet ook delen met minder caroteen, die zijn groenig gekleurd. En de 'grote' gele uitsteeksels, - we kijken naar een stukje van 3 cm breed -, zijn vruchtlichaampjes (paddenstoelen) van een schimmel, het geel hoorntje, die hier toevallig ook massaal groeit.

Het geel hoorntje groeit vooral op dood loofhout. Ze lijkt enigszins op het meer vertakte en oranjegeel gekleurde kleverig koraalzwammetje, die vooral op het dode hout van naaldbomen groeit, meestal op sterk vermolmde stronken.

Verder zoekend in de literatuur blijkt dat de determinatie van de verschillende soorten *Trentepohlia* van oudsher is gebaseerd op morfologische kenmerken zoals vertakkingspatronen van de plantstructuren, grootte en vorm van de cellen, morfologie en rangschikking van de voortplantingsstructuren en aanwezigheid van haren en op welk substraat ze groeien. De *Trentepohlia jolithus* komt bijvoorbeeld alleen op rotsen en muren voor.

Maar het is niet zelden dat deze kenmerken ook verschillen binnen de soort zelf, waardoor determinatie niet zeker is. Het geslacht *Trentepohlia* is daarom toe aan een taxonomische herbeoordeling, waarbij de analyse van het genoom meegenomen dient te worden. De algensoort die wij de Portugese alg noemen heeft dus ook een herbeoordeling nodig. We kunnen de soort daarom beter bij z'n algemene benaming noemen, de oranje boomalg, zonder het 'Portugese' voorvoegsel.

Arjan Kalee

VERSLAG VAN DE VROEGE HERFSTWANDELING IN HET HOEVELAKENSE BOS

Op 27 september om 9 uur stonden we met een gezellige groep deelnemers klaar om het bos te gaan verkennen. We hadden de luxe dat er twee gidsen mee waren: voor extra veel kennis en weetjes over dit kleine, maar toch ook zo afwisselende bos. Bij aanvang begonnen we direct met het luisteren naar de vogelgeluiden, herkenden we zelf al vogels? De duif uiteraard, maar verder was het vooral een gezellige kakofonie van diverse vogeltjes. Hoe leuk is het om dan aan het einde van de wandeling toch met meer zekerheid te kunnen zeggen dat je de specifieke roep van de roodborst kunt herkennen. Paddenstoelen waren er nog weinig te vinden, dat had te maken met de aanhoudende droogte.

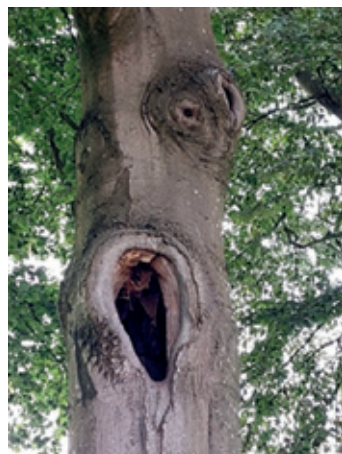

Als grote verrassing van deze ochtend was onze gids, Bram, zelf bewoner van de prachtige ecologische boerderij midden in het bos. De nieuwsgierigheid van de meesten van ons naar de bewoners van deze sfeervolle boerderij werd niet alleen bevredigd. We kregen ook de gelegenheid om diverse ins en outs te horen, een rondleiding in de mooi aangelegde tuin te krijgen, diverse soorten

appels in zijn boomgaard te proeven en een stukje van de kunstroute van Hoevelaken mee te maken. Bram toonde zich niet alleen een gepassioneerde bioloog en natuurkenner, maar ook een geweldige kunstenaar. Allerlei 'oh's en ah's' klonken al snel in zijn huiskamer van bewondering en verwondering. De herfstwandeling was mede met deze onverwachtse afsluiter een zeer geslaagde ochtend geworden!

Rebecca Bos (een van de wandelaars deze ochtend)

Een oude beuk in het landgoed die zo in een sprookje past...

BOUW
BULDERWEG *hoveniersbedrijf*

Hoveniers Aanleg

Hoveniers Onderhoud

Boomtechniek

Schoolpleinen

Flora en Fauna

Bouw Bulderweg Hoveniersbedrijf
Duifhuis 34
3862 JG Nijkerk

Tel: 033 245 41 86
Mobiel: 06 53 302 663

FF SOLUTIONS

*oplossingen flora & fauna
binnen het wettelijke kader*

Onderdeel van:
R.I.-Buitenbouw B.V.

www.ri-buitenbouw.nl

WERKGROEPEN

Advertenties	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 advertenties@ivn-nijkerk.nl
Boomfeest	Hans Dekker	06 - 52 32 73 70 boomfeest@ivn-nijkerk.nl
Communicatie, PR en Promokraan	Marieke van den Heuvel	06 - 14 03 50 67 promo@ivn-nijkerk.nl
Fotowerkgroep	Petra Heidinger	fotowerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Gidsen en excursies	Marieke van den Heuvel	06 - 14 03 50 67 gidsenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Hoogstambrigade	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl
Landschapsbeheer	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 landschapsbeheer@ivn-nijkerk.nl
Natuurlijk Proeven	Elly Kuijt	06 - 22 23 28 68 ellykuyt@gmail.com
Nieuwsbrief	Herman van Dasselaar en Jorieke Linnenkamp	pr@ivn-nijkerk.nl
Nijkerk Natuurlijk	Arjan Kalee	nn@ivn-nijkerk.nl
Planten	Arjan Kalee	plantenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Scholen	Hans Dekker	06 - 52 32 73 70 scholenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Vogels	Janoh de Groot	06 - 26 53 44 03 vogelwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Wandelgroep	Petra Heidinger	promo@ivn-nijkerk.nl
Website	Ruud van Veenschoten en Hans Dekker	06 - 81 33 26 28 webmaster@ivn-nijkerk.nl

**VAN
DER
GOOT**

OPTICIENS

**Gespecialiseerd in
verrekijkers en nachtzicht.**

o.a.: Swarovski - Zeiss - Bynolyt - Leica - Pulsar - Hikmicro

Plein 15, Nijkerk